

Straatsburg, 13.6.2017
COM(2017) 323 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE

AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE EUROPESE RAAD EN DE RAAD

Zesde verslag over de vooruitgang bij de uitvoering van de verklaring EU–Turkije

Zesde verslag over de vooruitgang bij de uitvoering van de verklaring EU–Turkije

Inleiding

In de periode waarover dit zesde verslag¹ handelt, is gebleken dat de verklaring EU–Turkije van 18 maart 2016² nog steeds een doeltreffend instrument is om de migratiestromen langs de oostelijke Middellandse Zeeroute te beheersen, zoals ook in de eerdere verslagperioden het geval was.

Het aantal irreguliere oversteken is laag gebleven: sinds het vijfde verslag gemiddeld 52 per dag. Hoewel er zich recentelijk tragische incidenten hebben voorgedaan, is het aantal mensen dat in de Egeïsche Zee om het leven is gekomen, aanzienlijk gedaald.

Problemen zijn er echter nog steeds, met name het feit dat het aantal nieuw aangekomen personen nog steeds groter is dan het aantal personen dat vanaf de Griekse eilanden naar Turkije terugkeert, wat de hotspotvoorzieningen op de eilanden onder druk zet. Allereerst moeten daarom de efficiëntie van de beroepsprocedure in asiëzaken en de capaciteit op het gebied van terugkeer vanaf de eilanden worden vergroot, mede in verband met mogelijke variatie van het aantal oversteken nu de zomer in aantocht is.

Op alle andere onderdelen van de verklaring is verdere vooruitgang geboekt; ook het tempo van de hervestiging van Syrische vluchtelingen vanuit Turkije neemt toe. Daarnaast is de uitvoering van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije in een gestaag tempo doorggegaan. Van de 3 miljard EUR die voor 2016–2017 is uitgetrokken, is in totaal al 2,9 miljard EUR toegewezen (2,2 miljard EUR bij het vorige verslag). Contracten zijn ondertekend voor 47 projecten met een totale waarde van 1,572 miljard EUR (bij het vorige verslag 1,495 miljard EUR), die alle reeds in uitvoering zijn. Er zijn nu voor 811 miljoen EUR betalingen verricht (bij het vorige verslag 750 miljoen).

De voorzitters Juncker en Tusk en president Erdoğan hebben op hun bijeenkomst van 25 mei 2017 beklemtoond dat de verklaring EU–Turkije van cruciaal belang is voor de gezamenlijke beheersing van het migratieprobleem en dat zij de succesvolle uitvoering van de verklaring vastberaden zullen blijven nastreven.

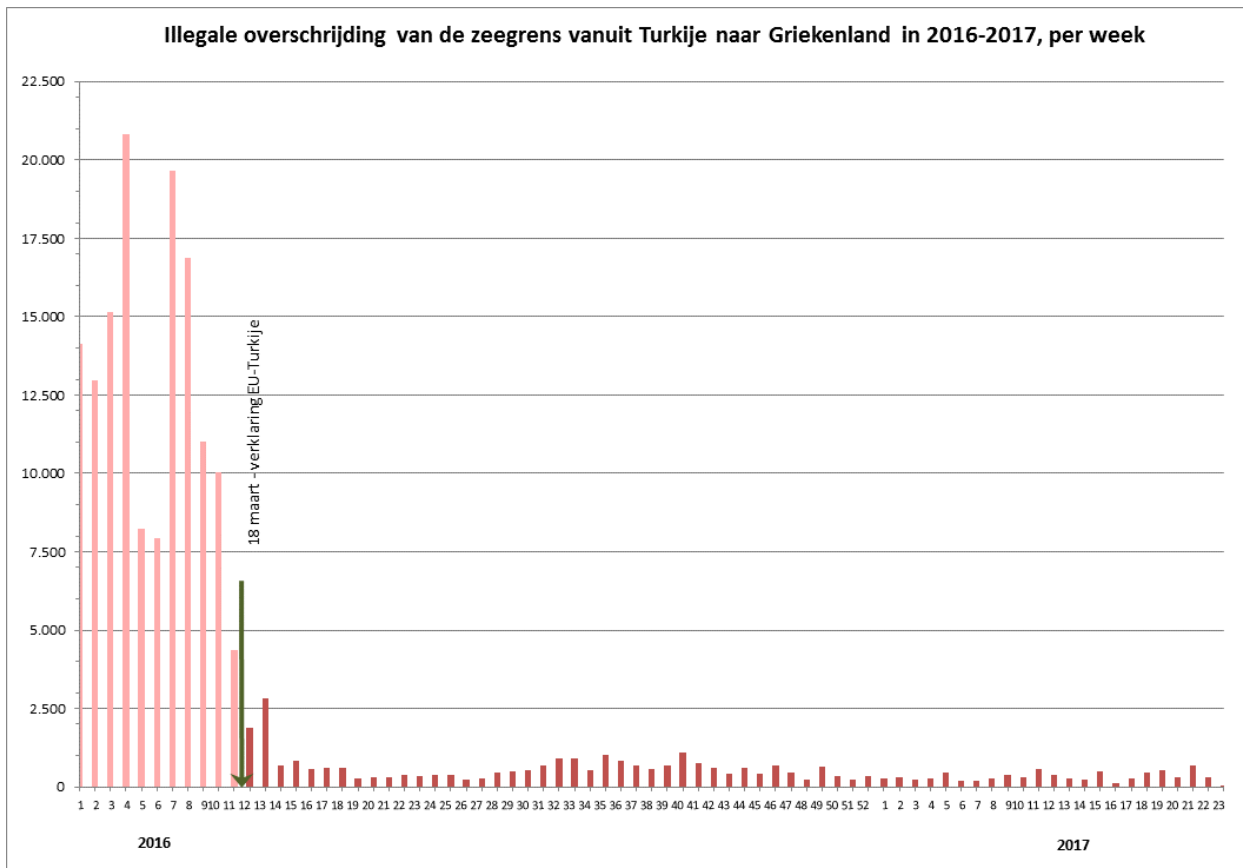
1. Huidige situatie

Sinds het vijfde verslag zijn in totaal 5 303 personen vanuit Turkije op de Griekse eilanden aangekomen (27 februari – 8 juni 2016), ofwel gemiddeld 52 personen per dag. De aantallen zijn nog steeds veel lager dan in dezelfde periode een jaar geleden (ongeveer 40 000 vanaf 27 februari), en in de maand voorafgaand aan de verklaring (toen gemiddeld meer dan 1 700 personen per dag aankwamen). Er zijn echter aanwijzingen dat naarmate het weer verbetert de smokkelactiviteiten zouden kunnen toenemen. Het feit dat meer personen op de Griekse eilanden aankomen en meer personen op het vasteland door de Turkse autoriteiten worden aangehouden, wijst daar ook op. Sinds de verklaring EU-Turkije van kracht is, zijn op de Egeïsche Zee 105 personen omgekomen of vermist geraakt³. Dit zijn nog steeds tragische cijfers, maar ten opzichte van de ongeveer 1 150 mensen die zijn omgekomen of vermist zijn geraakt in het jaar dat aan de verklaring voorafging, is het wel een aanzienlijke daling.

¹ Het eerste verslag (COM(2016) 231 final) verscheen op 20 april 2016, het tweede (COM(2016) 349 final) op 15 juni 2016, het derde (COM(2016) 634 final) op 28 september 2016, het vierde (COM(2016) 792 final) op 8 december 2016 en het vijfde (COM(2017) 204 final) op 2 maart 2017 (hierna „het vijfde verslag” genoemd).

² <http://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

³ Volgens de gegevensbank van vermiste migranten die door de Internationale Organisatie voor Migratie wordt bijgehouden; betreft de periode van april 2016 tot 7 juni 2017.

De onderbrenging van drie miljoen vluchtelingen uit Syrië⁴, Irak en andere landen is nog steeds een prioriteit voor de Turkse autoriteiten, die veel werk moeten verzetten om voor passende huisvesting en leefomstandigheden te zorgen. Deze inspanningen hebben er tevens toe bijgedragen dat minder Syriërs irregulier de grens oversteken.

Betere coördinatie en samenwerking

De EU-coördinator blijft nauw met alle betrokken partners samenwerken om toe te zien op de dagelijkse follow-up van de verklaring en het gezamenlijke actieplan betreffende de uitvoering van de verklaring EU-Turkije⁵, dat samen met de Griekse autoriteiten is uitgewerkt. Het gezamenlijke actieplan is bekrachtigd door de Europese Raad van december, waarbij deze Griekenland en alle andere lidstaten ertoe oproep om voor de uitvoering ervan te zorgen. Sinds het vorige verslag is er sterk naar gestreefd de asielprocedure te versnellen, met name in tweede aanleg, en de op de eilanden aanwezige detentiecapaciteit in afwachting van terugkeer te vergroten. Tegelijkertijd heeft de Commissie de Griekse autoriteiten ondersteund om de coördinatie, het beheer, de veiligheid en de beveiliging op de eilanden te verbeteren, de opvangvoorzieningen en leefomstandigheden op de eilanden op peil te brengen en migranten die naar de reguliere asielprocedure worden verwezen, met inbegrip van kwetsbare groepen, sneller over te brengen naar specifieke voorzieningen op het vasteland. Het streven om meer personen te doen terugkeren, werd ook ondersteund door de uitvoering van de aanbeveling van de Commissie over het doeltreffender maken van terugkeer bij de tenuitvoerlegging van de terugkeerrichtlijn⁶. Een belangrijke prioriteit waren ook de maatregelen om kwetsbare groepen doeltreffende bescherming te bieden; zo werd opnieuw aangedrongen op de

⁴ Tot 25 mei 2017 hadden de Turkse autoriteiten volgens de officiële gegevens van Turkije aan 3 020 654 Syriërs tijdelijke bescherming geboden. De negen provincies waar de grootste aantallen Syriërs zijn ondergebracht, zijn Istanbul, Şanlıurfa, Hatay, Gaziantep, Adana, Mersin, Kilis, İzmir en Mardin.

⁵ COM(2016) 792 final van 8 december 2016.

⁶ C(2017) 1600 final van 7 maart 2017.

benoeming van functionarissen voor kinderbescherming in de opvangvoorzieningen, met inbegrip van alle hotspots waar kinderen zijn ondergebracht.

Het blijft essentieel dat de lidstaten snel een betekenisvolle respons geven op de behoeften die het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken en de Europese grens- en kustwacht hebben vastgesteld, zodat de agentschappen van de EU de uitvoering van de verklaring EU–Turkije doeltreffend kunnen ondersteunen. Dit omvat tevens detacheringen voor voldoende lange duur, die aan de vastgestelde specificaties voldoen.

De tekortkomingen die in de voorgaande verslagen zijn vastgesteld, zijn echter nog niet volledig verholpen. Per 9 juni had het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken 101 tolken in Griekenland en 100 deskundigen van de lidstaten ingezet, van wie 99 op de hotspots en 85 als dossierbehandelaars. Dit betekent dat er momenteel 50 deskundigen te kort zijn. De Europese grens- en kustwacht heeft voor de gezamenlijke operatie Poseidon 891 medewerkers ingezet, onder wie 88 voor overnameondersteuning in het kader van de uitvoering van de verklaring EU–Turkije. Voor de gezamenlijke operatie Poseidon en de overnameregeling in het kader van de verklaring EU–Turkije was er een tekort van 13 deskundigen tot eind juni en 43 deskundigen van juli tot medio augustus.

Er is een pool van door de lidstaten gedetacheerde en door Europol opgeleide ambtenaren opgezet om waar nodig ondersteuning te bieden; het aantal medewerkers is onlangs verhoogd tot 278. Deze ambtenaren worden bij driemaandelijks toerbeurt ingezet voor secundaire veiligheidscontroles op de vijf Griekse hotspots. Het aantal gedetacheerde ambtenaren kan variëren per week; momenteel zijn er 15 op de hotspots aan het werk. Daarnaast zijn er twee ambtenaren gestationeerd in de Europese regionale taskforce in Piraeus met het oog op de coördinatie.

De Europese grens- en kustwacht werkt nog steeds samen met de NAVO op het vlak van vroegtijdige waarschuwing, bewaking en de uitwisseling van operationele informatie met onder andere ook de Griekse en de Turkse kustwacht. De Turkse kustwacht is van zijn kant doorgestaan met actief patrouilleren en voorkomen dat migranten uit Turkije vertrekken. Verder heeft Turkije op 29 april 2017 in de wet inzake vreemdelingen en internationale bescherming maatregelen opgenomen met het oog op de inbeslagneming van voertuigen die voor mensensmokkel zijn gebruikt. Gevolg hiervan is dat mensensmokkelaars nu vaak meermalen een poging moeten wagen voordat het hen lukt om migranten over de Egeïsche Zee te vervoeren.

Informatie-initiatieven

Medio mei 2017 is het meertalige online-informatieportaal „InfoMigrants.net” opgestart, waarmee migranten in spe overal ter wereld kunnen worden bereikt en ingelicht over de gevaren en de realiteit die zij bij de migratie kunnen verwachten.

Op de eilanden Chios en Lesbos zijn er nog steeds informatiepunten waar migranten en asielzoekers terecht kunnen voor informatie over hun rechten, plichten en mogelijkheden, ook wat betreft asiel en terugkeer. De Commissie heeft de Griekse opvang- en identificatiedienst er met klem op gewezen dat er op alle hotspots dergelijke informatiepunten moeten worden opgezet. De opvang- en identificatiedienst werkt momenteel aan het opzetten van een informatiepunt op het eiland Kos. De medewerkers van de informatiepunten en alle andere informatieverstrekkers op de eilanden maken gebruik van een gemeenschappelijk informatiescript. De Commissie heeft onlangs in samenwerking met de Griekse autoriteiten, het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken, de Internationale Organisatie voor Migratie en de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen documentatie opgesteld voor de verstrekking van informatie aan personen die irregulier op de Griekse eilanden aankomen. De desbetreffende documenten zijn aan de opvang- en identificatiedienst geleverd om op de hotspots te worden gebruikt.

Belangrijkste problemen en volgende stappen

- De lidstaten moeten dringend het personeel ter beschikking stellen dat volgens het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken en de Europese grens- en kustwacht noodzakelijk is.
- De inspanningen tot uitvoering van het gezamenlijke actieplan voor de implementatie van de verklaring EU-Turkije moeten worden voortgezet.

2. Terugkeer van alle nieuwe irreguliere migranten vanuit Griekenland naar Turkije

De verklaring EU–Turkije voorziet in de terugkeer van alle nieuwe irreguliere migranten en asielzoekers met een niet-ontvankelijk of ongegrond verklaard asielverzoek die na 20 maart 2016 de oversteek vanuit Turkije naar de Griekse eilanden hebben gemaakt. Deze maatregelen worden uitgevoerd in strikte overeenstemming met de vereisten van het EU-recht en het internationale recht, en met volledige inachtneming van het beginsel van non-refoulement⁷.

Stand van zaken

Vanaf het verschijnen van het vorige verslag tot 9 juni zijn 311 personen die Griekenland vanuit Turkije waren binnengekomen, teruggestuurd in het kader van de verklaring EU-Turkije, onder wie 42 Syriërs. Daarnaast ging het ook om Pakistanen (163), Algerijnen (37), Bengalezen (35), Marokkanen (8), Nepalezen (7), Ghanezen (5), Nigerianen (3), Kameroeners (3), Irakezen (1), Afghanen (1), Egyptenaren (1), Congolezen (1), Ivorianen (1), Haïtianen (1), Senegalezen (1) en Palestijnen (1). In totaal zijn sinds de datum van de verklaring EU-Turkije 1 798 migranten naar Turkije teruggestuurd⁸.

Het aantal migranten dat vanaf de Griekse eilanden naar Turkije terugkeert, is nog steeds veel kleiner dan het aantal aangekomen migranten, waardoor de voorzieningen op de hotspots op de eilanden verder onder druk komen te staan. Dit is voornamelijk te wijten aan de opgelopen achterstand bij de behandeling in tweede aanleg van asielverzoeken op de Griekse eilanden en aan onvoldoende capaciteit op het gebied van terugkeervoorbereiding en detentie, alsook de hierna genoemde juridische problemen. Het tempo van terugkeer is in vergelijking met de vorige verslagperiode verhoogd en zou de komende maanden nog verder moeten verbeteren als gevolg van een grotere capaciteit van het asielstelsel (waardoor waarschijnlijk meer beschikkingen in tweede aanleg worden gegeven), een groter aantal heraanhoudingsoperaties en een grotere capaciteit voor de voorbereiding van de verwijdering.

Om de terugkeeroperaties te verbeteren hebben de Commissie, Griekenland en Turkije op 5 mei 2017 in Ankara een tweede trilaterale bijeenkomst gehouden. Besproken werd onder meer het stroomlijnen van de overnameoperaties met het oog op maximale efficiëntie, het delen van informatie over migranten die zeggen niet-begeleide minderjarigen te zijn en over voorgestelde of afgewezen terugkeerders, het afhandelen van steeds meer terugkeeroperaties en het opzetten van

⁷ Ieder die na 20 maart 2016 op de Griekse eilanden aankomt, heeft het recht om asiel te verzoeken. Elk verzoek wordt individueel behandeld in het licht van de specifieke situatie van de verzoeker, in overeenstemming met de richtlijn asielprocedures. Dit sluit elke vorm van collectieve uitzetting uit. Verzoekers hebben het recht om beroep in te stellen en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte tegen een negatieve beschikking over hun asielverzoek. Griekenland en Turkije hebben passende juridische maatregelen genomen en leggen deze ten uitvoer om te zorgen voor volledige eerbiediging van het EU- en internationaal recht.

⁸ De personen die zijn teruggestuurd, hadden hetzij een negatieve asielbeschikking ontvangen (ook in tweede aanleg), hadden hun asielverzoek of verzoek om internationale bescherming ingetrokken, of hadden überhaupt niet om asiel verzocht. Sinds 20 maart 2016 zijn er 1 210 personen naar Turkije teruggestuurd op grond van de verklaring EU–Turkije en 588 personen op grond van het bilaterale protocol tussen Griekenland en Turkije.

effectieve communicatiekanalen om informatie te delen over terugkeerandidaten die om redenen van openbare veiligheid of openbare orde zijn geweigerd. De volgende bijeenkomst is voor begin juli 2017 gepland.

De inspanningen om migranten de mogelijkheid te bieden daadwerkelijk terug te keren, hetzij naar Turkije, hetzij naar hun land van herkomst, moeten worden voortgezet. Sinds het vorige verslag zijn 579 migranten vanaf de eilanden (en 1 147 vanaf het vasteland) vrijwillig teruggekeerd naar hun land van herkomst, ondersteund door het programma voor begeleide vrijwillige terugkeer en re-integratie van Griekenland. Daardoor hebben nu in totaal ongeveer 8 700 migranten van het programma gebruikgemaakt sinds dit in 2016 van start ging. Griekenland wordt aangemoedigd de door de EU gefinancierde gezamenlijke terugkeerprogramma's (met name het Europese re-integratienetwerkprogramma) volledig te benutten en er volledig aan deel te nemen, door proactief nauw samen te werken met de belangrijkste uitvoerende instanties en ten volle gebruik te maken van alle beschikbare financiële en technische ondersteuning.

Niet-Syrische migranten worden vanaf de Griekse eilanden per boot naar Turkije teruggestuurd en overgebracht naar een uitzetcentrum in Kayseri, waar zij op de hoogte worden gesteld van hun rechten, met inbegrip van de mogelijkheid een verzoek om een beschermde status in Turkije in te dienen. Tot dusver hebben 56 personen een dergelijk verzoek bij de Turkse autoriteiten ingediend⁹: aan twee personen is de vluchtelingenstatus verleend, 38 verzoeken zijn in behandeling en van negen personen is het verzoek afgewezen¹⁰. 707 personen zijn teruggestuurd naar hun land van herkomst. Bij een recent bezoek van EU-autoriteiten kon worden geverifieerd dat de situatie in het centrum aan de vereiste normen voldoet. Syriërs worden per vliegtuig vanaf de Griekse eilanden teruggestuurd en ondergebracht in een vluchtelingenkamp in het tijdelijke opvangcentrum İslahiye 2, vlak bij de grens met Syrië. De EU-autoriteiten hebben onlangs het centrum bezocht en vastgesteld dat het aan de vereiste normen voldoet. Syriërs hebben het recht te verzoeken om tijdelijke bescherming. Na een snelle preregistratie voor tijdelijke bescherming worden zij uit het centrum vrijgelaten en staat het hun vrij zich te vestigen in de provincie van hun keuze, of, als zij dat verkiezen, in het centrum te blijven. Tot nu toe werden alle teruggestuurde Syriërs gepreregistreerd, met uitzondering van zestien personen die besloten vrijwillig naar Syrië terug te keren; acht Syriërs besloten in de door de Turkse autoriteiten ter beschikking gestelde opvangvoorzieningen te blijven en 168 besloten zich elders te vestigen.

Juridische stappen

Er zijn twaalf commissies van beroep die beslissen over beroepen tegen beschikkingen in eerste aanleg van de Griekse asiendienst. Een van de commissies van beroep kan andere commissies vervangen indien deze niet kunnen optreden (bijvoorbeeld als er om welke reden dan ook geen quorum is).

Op de Griekse eilanden werd tot dusver in 3 554 gevallen beroep ingesteld¹¹ tegen de in totaal 4 418 negatieve beschikkingen van de asiendienst in eerste aanleg¹² over de ontvankelijkheid en gegrondheid van de asielverzoeken. Tot dusverre werden ten aanzien van deze 3 554 gevallen 2 088 beschikkingen in tweede instantie gegeven (d.w.z. in 59% van de gevallen). Van de tot dusver 477 beroepsbeschikkingen over ontvankelijkheid zijn de beschikkingen in eerste aanleg inzake niet-ontvankelijkheid in 57 gevallen in tweede aanleg bevestigd en in 420 gevallen in tweede aanleg

⁹ Volgens de informatie die de Turkse autoriteiten hebben verstrekt.

¹⁰ Daarnaast zijn zeven verzoeken als „andere” aangemerkt (ingetrokken, enz.).

¹¹ Per 4 juni 2017.

¹² Per 4 juni 2017 waren sinds de verklaring in totaal 19 624 asielverzoeken ingediend op de Griekse eilanden. Ten aanzien van deze 19 624 verzoeken heeft de Griekse asiendienst in het kader van de procedures op de eilanden sinds 20 maart 2016 17 804 beschikkingen gegeven, waarvan 12 581 over de ontvankelijkheid en 5 223 over de gegrondheid.

vernietigd¹³. Van de 1 416 beroepsbeschikkingen inzake gegrondheid zijn de negatieve beschikkingen in tweede aanleg in 1 399 gevallen bevestigd en in 17 gevallen vernietigd¹⁴. Tijdens de verslagperiode zijn 195 beroepsprocedures afgesloten om andere reden dan een beschikking inzake de gegrondheid van het beroep, namelijk impliciete en expliciete intrekkingen die niet tot herroeping hadden geleid.

Op 15 maart 2017 heeft het Griekse parlement wettelijke bepalingen aangenomen op grond waarvan de commissies van beroep rapporteurs kunnen inschakelen en deze rapporteurs kunnen worden gedetacheerd door het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken. Deze rapporteurs verlenen de leden van de commissies van beroep bijstand bij het vaststellen van hun beschikkingen, door het verzamelen van feiten over de zaken, argumenten van de appellanten en informatie over hun land van herkomst, zonder afbreuk te doen aan de onafhankelijkheid van de leden van de commissies van beroep. Er zijn al 22 rapporteurs aangesteld om de commissies van beroep bij te staan¹⁵. De wettelijke bepalingen zijn bedoeld om het werk van de commissies van beroep te verbeteren en de tijd die appellanten op de eilanden moeten doorbrengen in afwachting van een beschikking in tweede aanleg te bekorten, zodat de autoriteiten internationale bescherming kunnen bieden aan mensen in nood en irreguliere migranten door kunnen verwijzen naar de terugkeerprocedure.

Ondanks het grotere aantal commissies en de invoering van rapporteurs, verloopt de besluitvorming ook met de nieuwe commissies van beroep traag: rond de 47 beschikkingen per week sinds het vorige verslag. Tot dusver zijn in het kader van de verklaring EU–Turkije 1 447 beschikkingen gegeven, waarvan 54 over de ontvankelijkheid en 1 393¹⁶ over de gegrondheid. De Griekse autoriteiten erkennen het belang en de urgentie van de zaak. Zij zorgen ervoor dat de beroepsinstantie over toereikende uitrusting beschikt (d.w.z. kantoorbenodigdheden en apparatuur) en dat beroep dat op de eilanden is ingesteld met voorrang wordt behandeld. De Griekse beroepsinstantie blijft werken aan verbetering van de procedures, onder meer door voor het maken van afspraken gebruik te maken van een IT-tool voor tijdplanning en door de mogelijkheid te onderzoeken om dossiers aan rapporteurs en beroepscommissies toe te wijzen op basis van het land van oorsprong. Verwacht wordt dat door deze maatregelen het aantal beschikkingen kan worden verhoogd en daardoor ook het tempo van daadwerkelijke terugkeer van de Griekse eilanden naar Turkije.

Op 10 maart 2017 heeft de voltallige kamer van de Griekse Raad van State de zaken gehoord over de grondwettelijkheid van de samenstelling van de commissies van beroep en over de vraag of Turkije als veilig derde land kan worden beschouwd voor het terugsturen van twee Syrische asielzoekers die beroep hadden ingesteld tegen de bevestiging in tweede aanleg van de in eerste aanleg gegeven niet-ontvankelijkheidsbeschikkingen. Op de plenaire zitting is op 8 mei 2017 ten aanzien van twee van de vier zaken bevestigd dat de huidige samenstelling van de commissies van beroep in overeenstemming is met de grondwet. De voltallige kamer van de Raad van State heeft nog geen uitspraak gedaan in de overige twee zaken, over de vraag of Turkije een veilig derde land is, en heeft ook nog geen datum voor de uitspraak vastgesteld.

¹³ Het totale aantal omvat beschikkingen in tweede aanleg tot vernietiging van niet-ontvankelijkheidsbeschikkingen in eerste aanleg, alsmede beschikkingen tot toekenning van de vluchtelingenstatus.

¹⁴ Dit totaalcijfer omvat niet de beschikkingen in tweede aanleg tot toekenning van de vluchtelingenstatus en tot vernietiging van niet-ontvankelijkheidsbeschikkingen in eerste aanleg.

¹⁵ Tien rapporteurs zijn in dienst van de beroepsinstantie en twaalf rapporteurs zijn door het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken bij de beroepsinstantie gedetacheerd.

¹⁶ Waarbij de negatieve beschikkingen in eerste aanleg in 1 377 gevallen werden bevestigd en in zestien gevallen vernietigd.

Operationele stappen

Volgens de Griekse autoriteiten zijn er momenteel 13 968 migranten aanwezig op de eilanden¹⁷, terwijl er slechts 7 450 plaatsen zijn in de officiële opvangcentra, en nog eens 1 223 plaatsen in het kader van de huurregeling van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen. De zware last die de Griekse autoriteiten te dragen hebben, bemoeilijkt ook het beheer van de situatie op de hotspots.

De Griekse autoriteiten zijn met de steun van de Commissie verder blijven werken aan het verbeteren van de omstandigheden op de hotspots en op de eilanden door de infrastructuur op een hoger peil te brengen en voor efficiëntere procedures te zorgen, overeenkomstig het gezamenlijk actieplan voor de uitvoering van de verklaring EU–Turkije.

Met het oog op een beter rendement van de terugkeeroperaties is op 30 maart 2017 op het eiland Kos een nieuw centrum voor voorbereiding van de verwijdering geopend. Momenteel zijn daar 224 plaatsen beschikbaar, maar tegen juli 2017 moet het centrum volledig operationeel zijn en over een capaciteit van 500 plaatsen beschikken. De werkzaamheden aan de detentiefaciliteiten voor terugkeerders op de hotspots van Lesbos en Samos zullen naar verwachting in juni zijn afgerond, zodat eind juli plaats kan worden geboden aan in totaal 996 personen. Op Chios is besloten door te gaan met de ontwikkeling van een centrum voor voorbereiding van de verwijdering in een gebied buiten de stad.

Onder auspiciën van de regionale taskforce van de EU is een permanente werkgroep veiligheid opgericht, waaraan wordt deelgenomen door deskundigen van de Commissie en de EU-agentschappen. Deze werkgroep moet de Griekse autoriteiten adviseren op een aantal belangrijke risicogebieden. Problemen waarmee alle eilanden worden geconfronteerd, hebben onder andere betrekking op de vertraging bij de formele bekendmaking van de door de Griekse autoriteiten afgeronde evacuatieplannen voor de locaties, alsook op de ontruimingsoefeningen voor het personeel. De Griekse permanente coördinatoren, die in februari op alle hotspots hun taken hebben opgenomen, zijn nog steeds verantwoordelijk voor het algemene beheer van de hotspots en richten zich in het bijzonder op kwesties inzake veiligheid en openbare orde.

Voor een soepeler verloop van de terugkeeroperaties heeft de Griekse overheid ook een uiterste datum vastgesteld voor het indienen van aanvragen voor het programma voor begeleide vrijwillige terugkeer en re-integratie, teneinde te voorkomen dat misbruik wordt gemaakt van het programma, met name kort voordat een terugkeeroperatie van start gaat¹⁸. Met het oog op een efficiënte tenuitvoerlegging verstrekt de Internationale Organisatie voor Migratie aan afgewezen asielzoekers een speciale brochure met informatie over de uiterste termijn voor de aanvraag. De IOM is nog steeds permanent aanwezig op de vijf hotspoteilanden ter promotie van het programma en om individuele begeleiding te bieden.

Ondanks de maatregelen die al zijn getroffen, moet er nog meer worden gedaan om de situatie op de eilanden aan te pakken. Zoals al eerder gemeld, moet bovendien de termijn tussen het doen van een verzoek en het indienen daarvan worden verkort overeenkomstig artikel 6, lid 2, van de richtlijn

¹⁷ Per 9 juni 2017. Aangezien er meldingen zijn die deze cijfers in twijfel trekken, verzoekt de Commissie de Griekse autoriteiten om opheldering over het op de eilanden en de hotspots aanwezige aantal migranten. Duidelijkheid zou de planning en uitvoering vergemakkelijken.

¹⁸ Irreguliere migranten die in een van de opvang- en identificatiecentra een asielverzoek hebben ingediend, kunnen zich aanmelden voor begeleide vrijwillige terugkeer en re-integratie tot vijf dagen na de kennisgeving van de negatieve beslissing over hun asielverzoek door de asieldienst (asielbeschikking in eerste aanleg). Begeleide vrijwillige terugkeer en re-integratie van migranten is ook beschikbaar voor migranten die voor terugkeer naar Turkije zijn voorgesteld maar door Turkije zijn afgewezen. Voor hen geldt de genoemde termijn niet. Asielzoekers die toen de termijn werd ingevoerd al op de hoogte waren gesteld van een negatieve beslissing over hun asielverzoek in eerste aanleg, konden zich nog tot 9 april aanmelden voor het programma voor begeleide vrijwillige terugkeer en re-integratie.

asielprocedures, die vereist dat een persoon die een asielverzoek doet, daadwerkelijk de mogelijkheid heeft om het verzoek zo snel mogelijk in te dienen. De Europese grens- en kustwacht cofinanciert weliswaar de inzet van 280 Griekse politieagenten voor de hotspots, maar het gecoördineerd en doeltreffend gebruik ervan dient verder te worden uitgewerkt om te kunnen blijven zorgen voor de veiligheid op die locaties.

Financiële steun van de EU aan Griekenland

Griekenland heeft vooruitgang geboekt met de opstart van zijn nationale programma's in het kader van het Fonds voor asiel, migratie en integratie en het Fonds voor interne veiligheid. De Commissie blijft steun verlenen aan de Griekse autoriteiten met het oog op verdere versnelling van de uitvoering, zodat voor deze programma's de beschikbare middelen (509 miljoen EUR voor de periode 2014–2020) volledig kunnen worden benut voor het migratiebeheer in Griekenland. De Griekse autoriteiten moeten daartoe alle relevante wetgevende, bestuurlijke en operationele maatregelen nemen en de coördinatie tussen de relevante belanghebbenden verbeteren, de operationele capaciteit versterken en de uitvoeringsmechanismen verbeteren, onder meer door de aanbestedingsprocedures te stroomlijnen. Naast de beschikbare financiering uit hoofde van de nationale programma's is sinds het begin van de crisis in 2015 uit het Fonds voor asiel, migratie en integratie en het Fonds voor interne veiligheid substantiële noodhulp verstrekt, voor een bedrag van ongeveer 356,8 miljoen EUR, om Griekenland te helpen zijn opvangvoorzieningen te verbeteren en de capaciteit van Griekenland op het gebied van migratie, asiel en grensbeheer te vergroten.

De Griekse autoriteiten hebben in februari 2017 een financiële planning gemaakt voor het opzetten en exploiteren van de opvangcentra in 2017. Doel is te zorgen voor een gecoördineerde aanpak van de meest urgente opvangbehoeften in Griekenland op een snelle, doeltreffende en efficiënte wijze, met benutting van alle mogelijke synergieën tussen alle beschikbare bronnen (onder meer de door de EU gefinancierde nationale programma's, en noodhulp in het kader van het Fonds voor asiel, migratie en integratie en het Fonds voor interne veiligheid, de noodhulp in het kader van het EU-noodhulpinstrument en de staatsbegroting).

Per 6 juni 2017 waren met 14 humanitaire partners contracten gesloten voor 249 miljoen EUR aan noodhulp binnen de EU om tegemoet te komen aan de humanitaire behoeften van vluchtelingen en migranten in Griekenland. Tot dusver is deze steun gericht op huisvesting, terbeschikkingstelling van contant geld voor voedsel en non-foodartikelen, op niet-begeleide minderjarigen gerichte bijstand en onderwijs, en essentiële activiteiten in verband met de gezondheid. 196 miljoen EUR is nog beschikbaar voor verdere ondersteuning van de vluchtelingenaanpak overeenkomstig de toepasselijke criteria. Wat huisvesting betreft, wordt nu geleidelijk overgeschakeld van kampen op huuraccommodatie voor in totaal tot 30 000 personen. Sinds 1 mei 2017 is op het vasteland het programma voor multifunctionele bijstand in contanten van kracht, dat bedoeld is voor levensmiddelen en non-foodartikelen, teneinde mensen in nood waardige leefomstandigheden te bieden.

Belangrijkste problemen en volgende stappen

- Er moet dringend vaart worden gezet achter de behandeling van asielerzoeken, het aantal beschikkingen per beroepscommissie moet worden vergroot, waarbij voorrang moet worden geven aan op de eilanden ingediende verzoeken, en het tempo van de terugkeeroperaties in het kader van de verklaring EU–Turkije moet worden opgevoerd.
- Er moet worden gezorgd voor opvangcapaciteit en detentiecapaciteit in afwachting van verwijdering op de eilanden.
- Alle nodige maatregelen moeten worden genomen om met spoed te zorgen voor een passend, efficiënt en doeltreffend gebruik van de in het kader van de Griekse nationale programma's beschikbare EU-middelen.

3. „Een-op-een”-hervestiging vanuit Turkije naar de EU

Stand van zaken

Per 9 juni waren in totaal 6 254 Syriërs vanuit Turkije naar de EU hervestigd in het kader van de 1:1-regeling. In de verslagperiode zijn 2 689 Syriërs hervestigd in tien lidstaten (België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Italië, Nederland, Oostenrijk, Roemenië, Spanje en Zweden)¹⁹. Het totale aantal personen in afwachting van hervestiging, na goedkeuring, bedraagt momenteel 1 458. Het tempo van de hervestiging ligt nog steeds aanzienlijk hoger dan het tempo van de terugkeeroperaties vanaf de Griekse eilanden. Dit gestage hervestigingstempo²⁰ moet gehandhaafd worden.

De lidstaten blijven goede vorderingen maken met de voorbereiding van verdere hervestigungsoperaties, met inbegrip van missies naar Turkije om kandidaten voor hervestiging te ondervragen. De Turkse autoriteiten spannen zich ook in om lijsten voor doorverwijzing te verstrekken. Sinds het begin van het jaar hebben zij de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen nieuwe lijsten voor doorverwijzing overgelegd met meer dan 20 000 personen. Handhaving van het aantal beschikbare doorverwijzingen is een belangrijke voorwaarde om het tempo van de hervestiging in stand te houden. Tegelijkertijd hebben de EU-lidstaten de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen in kennis gesteld van hun hervestigingstoezeggingen voor dit jaar. Deze bedroegen voor het jaar 2017 bijna 25 000 plaatsen.

Operationele stappen

Ter ondersteuning van de hervestiging in het kader van de verklaring EU–Turkije is de EU-delegatie in Ankara wekelijkse vergaderingen blijven beleggen met de bevoegde Turkse autoriteiten, de lidstaten, de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen en de Internationale Organisatie voor Migratie, om statistische gegevens te vergelijken en operationele updates te bespreken.

De EU-delegatie heeft een ontwerpvrageijst voor hervestiging opgesteld en deze gedeeld met de lidstaten en de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen. De vrageijst is bedoeld om de Syrische hervestigingskandidaten uitgebreide informatie te bieden over de individuele ontvangende lidstaten. Het aantal uitvallers zal hierdoor naar verwachting afnemen. De

¹⁹ Noorwegen heeft sinds 4 april 2016 ook nog eens 563 Syriërs vanuit Turkije hervestigd. Hoewel Noorwegen de operationele standaardprocedures voor hervestiging toepast die met Turkije zijn overeengekomen in het kader van de 1:1-regeling, wordt het aantal hervestigingen in Noorwegen in het kader van de 1:1-regeling niet in mindering gebracht op de terugkeer van Syriërs vanuit Griekenland.

²⁰ COM(2017) 212 final van 12 april 2017, COM(2017) 260 final van 16 mei 2017 en COM(2017) 330 final van 13 juni 2017.

vragenlijst is door de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen en de meeste lidstaten gunstig ontvangen en zal binnenkort worden gebruikt door de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen bij de gesprekken met Syrische kandidaten.

Belangrijkste problemen en volgende stappen

- Het hervestigingstempo aanhouden.

4. Voorkomen dat nieuwe irreguliere migratieroutes over land of over zee ontstaan

Er zijn geen aanwijzingen dat de inspanningen ter beheersing van de migratiestromen langs de oostelijke Middellandse Zeeroute hebben geleid tot grootschalige alternatieve routes vanuit Turkije. Sinds het vijfde verslag zijn echter, ondanks de door Turkije voortgezette operaties „Aegean Hope” en „Safe Med”²¹, twintig vaartuigen met in totaal 1 389 migranten uit Turkije in Italië aangekomen, en twee vaartuigen met in totaal 116 Syrische migranten op Cyprus.

Het aantal vastgestelde irreguliere grensoverschrijdingen aan de landgrens van Turkije met Bulgarije en Griekenland lijkt de afgelopen zes maanden laag te zijn gebleven: dagelijks werden gemiddeld ongeveer vijf illegale grensoverschrijdingen naar Griekenland geregistreerd en twee naar Bulgarije. Aan de Bulgaars-Turkse grens zijn momenteel 105 medewerkers van de Europese grens- en kustwacht gestationeerd.

5. Vrijwillige regeling voor toelating op humanitaire gronden

De Commissie blijft zich inzetten voor een snelle finalisering van de operationele standaardprocedures voor de vrijwillige regeling voor toelating op humanitaire gronden, samen met de deelnemende staten en Turkije. In de verklaring EU–Turkije wordt bepaald dat de regeling in werking zal treden zodra de irreguliere oversteken tussen Turkije en de EU eindigen of in ieder geval aanzienlijk en duurzaam zijn verminderd. Op basis van een nieuwe versie van het ontwerp van operationele standaardprocedures, die eind mei aan Turkije is voorgelegd, hebben op 8 juni in Ankara constructieve besprekingen tussen de Commissie en Turkije plaatsgevonden en is aanzienlijke vooruitgang geboekt in de richting van een akkoord over het ontwerp. Als snel tot overeenstemming wordt gekomen over de operationele standaardprocedures en een besluit wordt genomen over de activering ervan, wordt de uitvoering van de verklaring sterk bevorderd, waardoor Syriërs een veilig en legaal alternatief kan worden geboden voor de irreguliere migratie naar de EU.

6. Visumliberalisering

Wat de uitvoering van het stappenplan voor visumliberalisering betreft, zijn er nog zeven criteria die moeten worden vervuld, zoals in de vorige verslagen aangegeven:

- *biometrische reisdocumenten* afgeven die volledig conform de EU-normen zijn;
- de in het stappenplan genoemde maatregelen ter voorkoming van *corruptie* nemen;
- een *operationele samenwerkingsovereenkomst met Europol* sluiten;
- de wetgeving en praktijken inzake *terrorismebestrijding* afstemmen op de EU-normen;

²¹ Bij deze operaties worden 2 500 medewerkers, 65 kustwachtvaartuigen, twee reddingsboten, tien helikopters en drie vliegtuigen ingezet.

- de wetgeving inzake *bescherming van persoonsgegevens* in overeenstemming brengen met de EU-normen;
- doelmatige *justitiële samenwerking bieden in strafzaken* aan alle EU-lidstaten;
- alle bepalingen van de *overname-overeenkomst EU-Turkije* uitvoeren.

De Commissie blijft, zoals eerder gemeld, de inspanningen aanmoedigen die Turkije levert om zo snel mogelijk te voldoen aan alle resterende criteria van het stappenplan voor visumliberalisering. De Commissie en Turkije hebben hun intensieve dialoog voortgezet om oplossingen te vinden, inclusief de wettelijke en procedurele veranderingen die nodig zijn om aan alle resterende criteria te voldoen.

De gewijzigde Verordening (EG) nr. 539/2001, waarbij het al bestaande mechanisme voor opschorting van de visumvrijstelling voor burgers van een land waarvoor visumliberalisering geldt, is versterkt, is op 28 maart 2017 in werking getreden²².

7. Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije

De Commissie heeft sinds het vorige verslag haar inspanningen voortgezet om te voorzien in de meest essentiële behoeften van de vluchtelingen en gastgemeenschappen in Turkije. Van de 3 miljard EUR die voor 2016–2017 is uitgetrokken, is in totaal al 2,9 miljard EUR toegewezen (2,2 miljard EUR bij het vorige verslag), nu het Humanitaire uitvoeringsplan 2017 is bekendgemaakt. Wat het bedrag van 2,9 miljard EUR betreft, zijn contracten ondertekend voor 47 projecten met een totale waarde van 1,572 miljard EUR (bij het vorige verslag 1 495 miljard EUR), die alle reeds in uitvoering zijn. Het totale uitbetaalde bedrag is gestegen tot 811 miljoen EUR (bij het vorige verslag 750 miljoen EUR) voor zowel humanitaire als niet-humanitaire hulp²³.

Op de laatste vergadering van de stuurgroep van 31 maart 2017 werd erkend dat de door de Faciliteit gecoördineerde financiering een aanzienlijke rechtstreekse impact bleef hebben op het terrein. De Commissie werkt nauw samen met de Turkse autoriteiten en andere partners om de sluiting van contracten, de uitvoering en de uitbetaling verder te versnellen. Bij de uitvoering van de Faciliteit worden de rechten van het kind en de mensenrechten van vluchtelingen in het algemeen, met inbegrip van gendergelijkheid, ondersteund.

Het resultatenkader van de Faciliteit is in maart 2017 voltooid en met de monitoring van projecten is begonnen.

Humanitaire bijstand

De Commissie heeft zich verder toegelegd op de uitvoering van haar humanitaire strategie in het kader van de Faciliteit²⁴. De Commissie heeft inmiddels voor 593 miljoen EUR contracten gesloten voor 35 humanitaire projecten met 19 partners, waarmee wordt voorzien in fundamentele behoeften,

²² Verordening (EU) 2017/371 van het Europees Parlement en de Raad van 1 maart 2017 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 539/2001 van de Raad tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derde landen waarvan de onderdanen van die plicht zijn vrijgesteld (herziening van het opschortingsmechanisme).

²³ De volledige uitbetaling van de middelen, in tranches, vindt pas plaats wanneer de projecten zijn afgerond, in overeenstemming met de beginselen van goed financieel beheer. Als onderdeel van de zichtbaarheidsacties van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (hierna „de Faciliteit” genoemd) is een interactieve kaart beschikbaar waarop direct de locatie en de verwachte resultaten van de verschillende projecten worden weergegeven: http://ec.europa.eu/enlargement/news_corner/migration/index_en.htm.

²⁴ Het verlenen van humanitaire bijstand in het kader van de Faciliteit wordt onverminderd uitgevoerd in overeenstemming met het EU-recht inzake humanitaire bijstand en de beginselen die zijn vastgelegd in de Europese consensus over humanitaire hulp.

bescherming, onderwijs, gezondheid, voedsel en onderdak. Van de 593 miljoen EUR waarvoor contracten zijn gesloten, is tot dusver 463 miljoen EUR uitbetaald.

Ook de uitvoering van het humanitaire vlaggenschipprogramma, het sociale vangnet voor noodgevallen, verloopt sneller. Het beschikt over een initieel budget van 348 miljoen EUR, waarvoor met het Wereldvoedselprogramma een contract is gesloten, en steunt de meest kwetsbare vluchtelingen door verstrekking van contant geld aan gezinnen door middel van een debetkaart. Tegen eind mei 2017 was via het sociale vangnet voor noodgevallen steun verleend aan meer dan 600 000 vluchtelingen in Turkije. In de verslagperiode heeft de Commissie een nieuwe overdrachtswaarde en doelgroepcriteria vastgesteld, wat betekent dat in aanmerking komende gezinnen nu per persoon per maand 120 Turkse lira per persoon ontvangen, plus een driemaandelijks supplement. Zo kunnen meer begunstigden sneller toegang krijgen tot steun. Met deze wijzigingen, die in juni 2017 van kracht moeten worden, wil de Commissie de huidige steundoelstelling uitbreiden tot 1,3 miljoen vluchtelingen.

In mei 2017 zijn de eerste betalingen aan vluchtelingenfamilies verricht uit hoofde van de voorwaardelijke overdracht van fondsen voor onderwijs. Dit programma bouwt voort op het sociale vangnet voor noodgevallen door contant geld te verstrekken aan kwetsbare gezinnen om de inschrijving op school en regelmatig schoolbezoek van vluchtelingenkinderen te bevorderen. De voorwaardelijke overdracht van fondsen voor onderwijs wordt uitgevoerd door middel van een overeenkomst van 34 miljoen EUR met het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef), en is daarmee het grootste programma van de Commissie ooit voor onderwijs in crisissituaties. De Commissie verwacht dat in het eerste jaar van het programma 230 000 kinderen rechtstreeks kunnen profiteren van de voorwaardelijke overdracht van fondsen voor onderwijs.

De Commissie is doorgegaan met het sluiten van contracten met partners op het gebied van bescherming en gezondheid. Contracten inzake bescherming omvatten het verlenen van steun aan de meest kwetsbare vluchtelingen, met inbegrip van vluchtelingen met een handicap, en het in contact brengen van vluchtelingen met beschermingsdiensten en hen helpen in Turkije te integreren. Projecten op het gebied van gezondheid zijn gericht op verbetering van de toegang tot gespecialiseerde diensten voor door conflicten getroffen vluchtelingen en verstrekking van levensreddende gezondheidszorg, lichamelijke revalidatie, geestelijke gezondheid(szorg), alsook steun aan en bescherming van kwetsbare vluchtelingen, onder wie slachtoffers van gendergerelateerd geweld. Het meest recente contract is op 3 mei 2017 gesloten met de Wereldgezondheidsorganisatie en ondersteunt de opleiding van Syrische gezondheidswerkers om deze te integreren in het Turkse stelsel voor gezondheidszorg.

Op 3 mei 2017 heeft de Commissie het humanitaire uitvoeringsplan voor Turkije 2017 bekendgemaakt. In dit programma worden de prioriteiten vastgesteld voor de besteding van 714 miljoen EUR aan humanitaire hulp. In het kader van dit humanitaire uitvoeringsplan zal de Commissie steun blijven verlenen aan een aantal van de meest kwetsbare vluchtelingen in Turkije en deze in contact brengen met overheidsdiensten, voornamelijk door middel van het sociale vangnet voor noodgevallen, voor met name basisbehoeften, gezondheidszorg, onderwijs en bescherming. De nadruk zal blijven liggen op vluchtelingen buiten de kampen, die de overgrote meerderheid van de vluchtelingen in Turkije uitmaken en het meest kwetsbaar zijn.

Niet-humanitaire hulp

In het kader van het niet-humanitaire onderdeel van de Faciliteit is momenteel 1,577 miljard EUR toegewezen. Het bedrag van de contracten is opgelopen tot 979 miljoen EUR en dat van de betalingen aan de uitvoerende partners tot 348 miljoen EUR.

Op 31 maart 2017 werd nog een contract van 33 miljoen EUR ondertekend in het kader van het regionaal Trustfonds van de Europese Unie in respons op de Syrische crisis. Dit project, dat wordt

uitgevoerd door het Deense Rode Kruis en de Turkse Rode Halve Maan, houdt in dat tien gemeenschapscentra in een aantal steden worden opgezet, waarvan meer dan 200 000 Syrische vluchtelingen kinderen kunnen profiteren. Verder zullen op 13 juni 2017 drie actiedocumenten (dat wil zeggen voorstellen voor financiering in het kader van het regionaal Trustfonds van de EU), voor een gezamenlijk bedrag van meer dan 120 miljoen EUR, ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bestuur van het regionaal Trustfonds van de EU. Deze voorstellen zijn gericht op verbetering van de toegang tot gezondheidsdiensten voor Syrische vluchtelingen en versterking van de weerbaarheid van Syrische vluchtelingen en gastgemeenschappen en de levensvaardigheden van niet-Syrische vluchtelingen.

De activiteiten die gefinancierd worden in het kader van de bijzondere maatregel van 1,4 miljard EUR die in juli 2016 is vastgesteld, hebben eveneens een aanzienlijke impact op het terrein. Op 23 mei 2017 is in Kilis de eerste kliniek voor migranten opengesteld, die de extra druk op de lokale gezondheidszorg moet helpen verlichten²⁵. De opening van een kliniek in Ankara is gepland voor juni. Het is de bedoeling om in totaal 220 gezondheidscentra voor migranten op te richten. Op het vlak van onderwijs zijn in 23 provincies in totaal zo'n 5 500 Turkse leerkrachten werkzaam om vluchtelingen de taal te leren en hen te helpen integreren. Bijna 44 000 personen zullen inhaallessen kunnen volgen en meer dan 33 000 personen zullen naar scholen worden verwezen. De leerlingen zullen worden geholpen door bijna 500 schoolgidsen en onderwijsconsultants. De Faciliteit ondersteunt ook de inspanningen van de Turkse regering om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren: ongeveer 20 000 Syrische vrijwillige leerkrachten hebben een opleiding gekregen om hun onderwijstechniek te verbeteren. 18 000 van hen zijn geslaagd voor het schriftelijke examen en hebben een officieel certificaat ontvangen. De specifieke behoeften van de Syrische kinderen worden erkend: meer dan 7 500 jongens en meisjes krijgen psychosociale ondersteuning en bijna 5 000 jongeren in 20 provincies hebben steun ontvangen van jeugdleiders. De Faciliteit heeft er ook toe bijgedragen dat meer dan 310 000 Syrische kinderen naar school kunnen gaan. Er is steun verleend aan 280 universiteitsstudenten, 120 personen in de studentenleeftijd hebben Engels taalonderwijs gekregen en 70 studenten hebben advies gekregen over de mogelijkheden om voortgezet en hoger onderwijs te volgen.

Zoals op de laatste stuurgroepvergadering is besproken, zal de bijzondere maatregel van juli 2016 worden gewijzigd²⁶ en het totaalbudget met 10 miljoen EUR worden verhoogd. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met de Turkse autoriteiten en op basis van de behoefte-evaluatie van juni 2016. Het is dan ook noodzakelijk dat de Faciliteit snel, efficiënt en doeltreffend kan opereren. Omdat het aantal terugkeerders kleiner is dan verwacht, wordt ook de bijzondere maatregel inzake terugkeer aangepast: zo wordt de capaciteit van het Turkse directoraat-generaal voor migratiebeheer om migranten en terugkeerders te beheren, op te vangen en te huisvesten verbeterd, met name wat betreft het personeelsbestand en de infrastructuur. Met het project zijn tot dusver de kosten gedekt die zijn gemaakt naar aanleiding van de terugkeer van Syriërs en niet-Syriërs, alsmede de aanschaf van logistieke uitrusting door het directoraat-generaal voor migratiebeheer en de werkzaamheden voor de aanleg van een detentiecentrum voor 750 terugkeerders.

De Commissie werkt in nauwe samenwerking met de Turkse autoriteiten ook aan aanvullende maatregelen op het gebied van sociaal-economische ondersteuning en gemeentelijke infrastructuur,

²⁵ Dit is ook het eerste resultaat op het gebied van infrastructuur in de zorgsector dat de Faciliteit heeft opgeleverd, en een goed voorbeeld van gesynchroniseerde steunverlening in het kader van de humanitaire en niet-humanitaire onderdelen van de Faciliteit. De operationele kosten voor de aanleg en de uitrusting van de klinieken vallen onder het niet-humanitaire onderdeel, terwijl de opleiding en de kwalificaties van de Syrische artsen onder het humanitaire onderdeel vallen.

²⁶ De belangrijkste veranderingen betreffen een wijziging van de uitvoerende partner voor gemeentelijke infrastructuur, de opneming van een bepaling inzake de bouw van geprefabriceerde scholen en een nieuw ziekenhuis en een nieuwe omschrijving van de aard van sociaal-economische ondersteuning die gericht is op integratie in de arbeidsmarkt en arbeidsmogelijkheden voor vluchtelingen.

die vóór het zomerreces moeten worden ondertekend en ten uitvoer gelegd door de internationale financiële instellingen.

Belangrijkste problemen en volgende stappen

- Voor alle resterende maatregelen in het kader van de bijzondere maatregelen moeten contracten worden gesloten en effectief worden uitgevoerd met inachtneming van de beginselen van goed financieel beheer.
- De contracten in het kader van het humanitaire uitvoeringsplan voor Turkije 2017 moeten snel worden gesloten.
- De gewijzigde bijzondere maatregelen op het gebied van onderwijs, gezondheid, gemeentelijke infrastructuur, sociaal-economische ondersteuning en terugkeer moeten vóór het zomerreces worden vastgesteld.

8. Modernisering van de douane-unie

De Raad is na het vorige verslag actief blijven werken aan de behandeling van het Commissievoorstel om onderhandelingen met Turkije te openen over een gemoderniseerd bilateraal handelskader²⁷. De Commissie verzoekt de Raad dit werk zo snel mogelijk af te ronden, zodat kan worden begonnen met de onderhandelingen over dit belangrijke akkoord waarmee voor alle lidstaten nog niet aangeboorde mogelijkheden in de handels- en economische betrekkingen tussen de EU en Turkije kunnen worden benut.

9. Toetredingsproces

In het kader van de toetredingsonderhandelingen zijn 16 hoofdstukken geopend en is 1 ervan voorlopig afgesloten.

Zoals eerder gemeld, zijn in het voorjaar voorbereidende documenten ingediend bij de Raad inzake energie (hoofdstuk 15), onderwijs en cultuur (hoofdstuk 26) en buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid (hoofdstuk 31), onverminderd de standpunten van de lidstaten overeenkomstig de bestaande voorschriften. De technische werkzaamheden worden voortgezet op de belangrijke gebieden rechterlijke macht en grondrechten, en justitie, vrijheid en veiligheid (hoofdstukken 23 en 24).

De EU verwacht van Turkije dat het de hoogste normen respecteert inzake democratie, de rechtsstaat en de eerbiediging van de grondrechten, inclusief de vrijheid van meningsuiting.

10. Humanitaire situatie in Syrië

De humanitaire situatie in Syrië is nog steeds uiterst zorgwekkend: 6,3 miljoen mensen zijn ontheemd geraakt, velen van hen meer dan eens, en 13,5 miljoen mensen hebben dringend steun nodig. De oproep die de Verenigde Naties in 2017 hebben gedaan om steun voor Syrië beschikbaar te stellen, heeft betrekking op circa drie miljard EUR, waarvan momenteel 20% beschikbaar is. Op de conferentie van Brussel heeft de internationale gemeenschap een ongekend bedrag van 5,6 miljard EUR toegezegd voor humanitaire en niet-humanitaire financiering alleen al voor 2017, om

²⁷ De Commissie heeft in december 2016 haar voorstel voor de onderhandelingsrichtsnoeren vastgesteld.

tegenoet te komen aan de behoeften van Syriërs in Syrië, maar ook in de buurlanden van opvang, en daarnaast een bedrag van 3,5 miljard EUR voor de periode 2018-2020²⁸.

Een belangrijk probleem voor de hulpverlening is nog steeds het krijgen van toegang tot het gebied. De oorzaak van het probleem zijn de aanhoudende vijandelijkheden en de restricties die alle bij het conflict in Syrië betrokken partijen opleggen. De verlening van humanitaire hulp aan de naar schatting 3,9 miljoen mensen op moeilijk bereikbare plaatsen en de bijna 625 000 mensen in belegerde gebieden wordt daardoor voortdurend bemoeilijkt. De plaatselijke autoriteiten laten, ook in de gebieden in Noordoost-Syrië die in Koerdische handen zijn, te laat bijstand toe, en de humanitaire toegang tot Noordwest-Syrië voor over de grens in Turkije gevestigde partners levert naar het schijnt steeds meer problemen op. Niet-statelijke gewapende oppositiegroepen en groepen die de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties als terroristisch heeft aangemerkt, stellen steeds hogere eisen aan niet-gouvernementele organisaties, waarvan sommige hun activiteiten hebben moeten beperken of tijdelijk opschorten. In april en mei 2017 was voor de konvooien van de Verenigde Naties slechts 10% van de mensen in nood in belegerde gebieden bereikbaar.

De hulp van over de grens wordt daarom steeds belangrijker. De grensoverschrijdende hulpverlening vindt voor het merendeel plaats vanuit Turkije en Jordanië, die de toegang via alle mogelijke routes constructief blijven faciliteren. De EU steunt de levensreddende grensoverschrijdende operaties die humanitaire partnerorganisaties vanuit Turkije uitvoeren om mensen in het noorden van Syrië te bereiken en voedsel, water, onderdak, gezondheidszorg en bescherming te bieden aan de meest behoeftige bevolkingsgroepen.

Gezien het aanhoudende geweld en de enorme humanitaire nood blijft de EU er bij alle partijen op aandringen dat zij hun verplichtingen uit hoofde van het internationaal humanitair recht nakomen en ervoor zorgen dat de bescherming van burgers de eerste prioriteit blijft. Dat geldt voor alle toegangspunten tot het gebied, ook vanuit Turkije en Jordanië. Het geldt ook voor het concept van de-escalatiezones die in heel Syrië zijn ingesteld en waarmee is ingestemd door Turkije, Iran en Rusland, die borg staan voor het staakt-het-vuren van 30 december 2016. Het doel ervan is zones in te stellen waar de vijandelijkheden zijn gestopt, om de bescherming van de burgers te waarborgen. De EU verwelkomt alle inspanningen in dit verband, op voorwaarde dat het internationale humanitaire recht in acht wordt genomen.

11. Conclusie

De verklaring EU-Turkije blijft concrete resultaten opleveren. De ontwikkelingen die inhouden dat er veel minder irreguliere en gevaarlijke oversteken plaatsvinden en dat veel minder mensen in de Egeïsche Zee omkomen, gekoppeld aan de praktische gevolgen van de projecten voor ondersteuning van de Syrische vluchtelingen en de gastgemeenschappen in Turkije in het kader van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije, hebben zich voortgezet. Het aantal oversteken is weliswaar stabiel laag gebleven, maar de factoren die de oorzaak zijn van de migratie naar Europa zijn nog steeds aanwezig. De verklaring EU-Turkije speelt nog steeds een belangrijke rol om te waarborgen dat de migratieproblematiek in het oostelijke Middellandse Zeegebied door de EU en Turkije gezamenlijk doeltreffend wordt aangepakt, zoals de voorzitters Juncker en Tusk en president Erdoğan op hun bijeenkomst van 25 mei hebben benadrukt.

Er zijn verdere inspanningen nodig om ervoor te zorgen dat de verklaring EU-Turkije volledig en consequent blijft worden uitgevoerd op basis van de voortdurende politieke inzet van alle betrokken partijen.

²⁸ De internationale conferentie „Supporting the Future of Syria and the Region” vond plaats op 5 april 2017 op uitnodiging van de EU en werd georganiseerd door de EU, de Verenigde Naties, Duitsland, Koeweit, Noorwegen, Qatar en het Verenigd Koninkrijk.

Zowel de EU als Turkije moet het tempo van het sluiten van contracten en het uitvoeren van projecten in het kader van de Faciliteit opvoeren, zodat aan Syrische vluchtelingen en aan de gastgemeenschappen in Turkije sneller concrete steun kan worden verleend.

De huidige toezeggingen van de lidstaten om Syrische vluchtelingen vanuit Turkije in Europa te hervestigen, voorzien in 25 000 plaatsen voor 2017. Verder moeten de EU en Turkije het snel eens worden over de vrijwillige regeling voor toelating op humanitaire gronden, gevolgd door een snel besluit over de activering van het mechanisme ter vergemakkelijking van hervestigingen vanuit Turkije.

De Griekse autoriteiten, de EU-agentschappen en de lidstaten moeten zich bovendien krachtiger inzetten voor de uitvoering van de maatregelen die worden aanbevolen in het gezamenlijke actieplan dat de Europese Raad heeft goedgekeurd, met het oog op verbetering van de capaciteit van de Griekse overheid op het gebied van migratie- en asielbeheer en uiteindelijk ook om de situatie op de Griekse eilanden te verbeteren. Het is dan ook van essentieel belang dat snel aanzienlijke inspanningen worden geleverd om de terugkeer naar Turkije te versnellen van personen die niet in Griekenland mogen blijven, met volledige inachtneming van de internationale en EU-regels.

Turkije moet de nodige maatregelen nemen om zo spoedig mogelijk te voldoen aan de resterende criteria voor visumliberalisering, zodat de EU de visumplicht voor Turkse burgers kan opheffen.

De Raad moet zo spoedig mogelijk de besprekingen afronden over het onderhandelingsmandaat voor de modernisering van de douane-unie, zodat onderhandelingen kunnen worden geopend over dit belangrijke akkoord dat nog onbenutte mogelijkheden biedt voor de handels- en economische betrekkingen tussen de EU en Turkije.

De Commissie zal zich voor deze werkzaamheden blijven inzetten en in oktober 2017 het volgende verslag over de geboekte vooruitgang presenteren.